

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Городенківської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Городенківська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить **місто Городенка та 39 сіл**.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають **44264 особи**, з яких 8722 людей у місті та 35542 у селах (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Острівець) зареєстровано 649 жителів, а у найбільшому (с. Торговиця) – 4100 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (див. таблицю 1):

- **частка дитячого населення** віком 0 – 17 років складає **18%** від загальної чисельності жителів громади;
- приріст населення не визначався, оскільки немає даних про кількість померлих.

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались, а щодо кількості осіб віком 14-35 років по громаді не були надані, тож можливість визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення** відсутня, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою.

Таблиця 1

Демографічна структура Городенківської громади станом на 1 січня 2024 року

Показник	Кількість осіб
Чисельність населення всього	44264
Чисельність жінок	25675
Чисельність чоловіків	18589
Чисельність міського населення із загальної кількості	8722
Кількість жінок з міського населення	Дані відсутні
Кількість чоловіків з міського населення	Дані відсутні
Чисельність сільського населення із загальної кількості	35542
Кількість жінок із сільського населення	Дані відсутні
Кількість чоловіків із сільського населення	Дані відсутні
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	7947

Кількість дівчат	Дані відсутні
Кількість хлопців	Дані відсутні
Кількість народжених	191
Кількість померлих	Дані відсутні

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Городенківській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває **більше 5000 осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення**, зокрема:

- 2962 сім'ї, члени яких мають інвалідність, з них 192 сім'ї, у яких інвалідність мають діти;
- 459 внутрішньо переміщені особи (при цьому виявлена невідповідність у додатку 1 до Порядку загального числа ВПО сумі кількості жінок, чоловіків та дітей);
- 459 осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 370 багатодітних сімей, у яких виховується 479 дітей;
- 255 дитини з інвалідністю;
- 151 особа, які постраждали від домашнього насильства;
- 140 осіб, зареєстрованих у центрі зайнятості як безробітні;
- 115 дитини з особливими освітніми потребами;
- 105 одиноких матерів, з яких 2 неповнолітні;
- 68 осіб, які перебувають на обліку органу пробації;
- 53 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 9 виховуються в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, 35 перебувають під опікою / піклуванням, 9 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей, 2 усиновлених дитини;
- 30 осіб у віці 18-23 роки з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 38 сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах, у яких виховуються 108 дітей;
- 22 дитини, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами;
- 16 дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії;
- 15 сімей, які отримують соціальні послуги;

- 12 дітей на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 7 сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, у яких виховується 21 дитина, та інші.

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Городенківській громаді є сім'ї, члени яких мають інвалідність. На фокусованому груповому інтерв'ю, яке проводилось у місті Городенка з бенефіціарами соціальної допомоги та послуг у Городенківській громаді, з-поміж 11 учасниць та 1 учасника цю категорію сімей представляли 2 особи. Також у дослідженні взяли участь 4 одинокі матері, вихователька дитячого будинку сімейного типу, патронатна мати, опікун дитини з інвалідністю та по одній представниці багатодітних сімей, сімей, де діти постраждали від воєнних дій та внутрішньо переміщених сімей. У п'яти осіб, присутніх на фокус-групі, в родині одна дитина, у двох по двоє дітей, ще у двох – по троє, а у трьох учасниць в родині більше чотирьох дітей.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Учасник та учасниці фокус-групи в місті Городенка, визначили матеріальний стан своїх сімей наступним чином:

- вистачає на продукти й одяг, але ми не можемо купувати дорогі речі, наприклад нову побутову техніку (6 осіб);
- вистачає на продукти харчування, але не вистачає на одяг (3 особи);
- не вистачає коштів навіть на продукти харчування (1 особа).

Три учасниці не змогли визначити матеріальний рівень своїх родин.

За результатами колективного обговорення були виявлені такі чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:

- фінансові труднощі (7 згадувань);
- труднощі з вихованням та освітою дітей (5 згадувань);
- труднощі із забезпеченням дітей їжею, одягом, ліками, шкільним приладдям (4 згадування);
- труднощі з отриманням допомоги фахівця-логопеда (2 згадування);
- труднощі з лікуванням та доглядом дитини з інвалідністю (1 згадування).

2.3. Основні соціальні проблеми, актуальні для Городенківської територіальної громади

Головні проблеми, які артикулювали учасники дослідження, — це недостатній рівень фінансового забезпечення, проблеми із житлом для ВПО, труднощі в пошуку роботи, маленький розмір допомоги, високі ціни на продукти й ліки, нестача коштів на побутові прилади, одяг, предмети гігієни та шкільне приладдя для дітей, складнощі з проходженням медичного обстеження, відсутність дієвої психологічної підтримки, труднощі адаптації дітей до офлайн-навчання та інші питання. Крім того, учасники фокус-групи з числа постійних жителів громади нарікали на те, що на їхні потреби звертають менше уваги і надають менше натуральної допомоги порівняно із внутрішньо переміщеними особами.

У відповідь на питання, **чи пристосоване житло**, в якому ви проживаєте після переміщення / евакуації, до потреб ваших та ваших дітей, троє учасників фокус-групи з числа ВПО повідомили, що так.

Говорячи про **стан доріг та роботу громадського транспорту**, учасники дослідження звернули увагу на такі недоліки:

- відсутність можливості користуватись правом пільгового проїзду у транспорті через відмову водіїв;
- незадовільний стан доріг у місті;
- відсутність шкільних автобусів для дітей, які живуть далеко від центру міста;
- неможливість дістатись ввечері з Городенки до села Чортовець (відмінили рейс, який йшов з міста о 18.00), що не дає можливість дітям відвідувати гуртки;
- поганий стан доріг у селі Чортовець.

В якості **позитивного моменту** учасниці фокус-групи зауважили, що у місті почали облаштовувати пандуси, безбар'єрні простори для маломобільних людей.

Щодо роботи **медичної системи** громади учасники фокусованого групового інтерв'ю висловили низку **побажань**:

- перенести реєстратуру в поліклініці на перший поверх, щоб не треба було за направленнями до вузьких спеціалістів підійматись на третій поверх;
- оптимізувати роботу поліклініки щодо необхідності багато разів ходити за направленнями та контактувати з іншими хворими людьми;
- контролювати, щоб лікарі приймали пацієнтів згідно з часом, указаним в талонах, бо важко буває потрапити на прийом, особливо під час проходження медичного огляду;
- більше допомагати вразливим групам населення з придбанням ліків;
- покращити можливості звертатись по безоплатні консультації до вузьких спеціалістів.

Рівень надання **освітніх послуг у громаді** також оцінений загалом **позитивно**. Більшість учасниць відзначили уважне ставлення вчительок до дітей, підтримку з їхнього боку батьків, у чиїх дітей є труднощі з навчанням. Водночас, вихователька дитячого будинку сімейного типу розповіла, що її підопічній дівчинці з проблемною поведінкою у двох школах вчителі не змогли допомогти адаптуватися. Також одна з мам нарікала на суворе ставлення до дитини з боку вчительок пенсійного віку. Крім того, учасниці фокус-групи висловили **зауваження** щодо відсутності підручників для п'ятого класу, які потрібно було купувати за великі кошти, відсутності харчування у школі села Чортовець, неналежної якості харчування в деяких інших школах громади, а також неможливості зниженої оплати за харчування дітей з сімей пільгових категорій.

2.4. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді згідно з даними **додатку 1** до Порядку отримують 15 сімей. Це число не співпадає з даними щодо кількості сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, яких вказано 38, тож логічно припустити, що не всі родини цієї категорії охоплені соціальними послугами.

Згідно з **додатком 3.1** до Порядку **кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/ повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, **не завжди співпадає** з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг та з кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

Втім, у деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку.** Це такі категорії, як;

- сім'ї, дітей з яких влаштовано до закладів інституційного догляду та виховання дітей;	виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу;
- діти, які постраждали від домашнього насильства;	- діти, влаштовані в сім'ї патронатних вихователів протягом звітного періоду;
- діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;	- діти, які зазнали жорстокого поводження;
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані на цілодобове перебування до закладів інституційного догляду та виховання незалежно від типу, форми власності та підпорядкування;	- діти з інвалідністю підгрупи А;
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які	- діти, причиною інвалідності яких є розлади психіки;
	- діти з тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами (в тому числі до встановлення інвалідності);
	- особи, які перебувають на обліку органу пробації.

Щодо **груп**, у яких послугами охоплена **частина потенційних отримувачів**, зафіксовано, що **соціальні послуги отримала така частка осіб / сімей, які по них звертались:**

- 32,1% дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у їхньому числі 100% з тих, хто виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу;
- 13,3% осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді;
- 4,6% осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 4,7% сімей, де є діти з інвалідністю;
- 2,6% осіб, які постраждали від домашнього насильства;
- 2,6% ВПО.
- 0,3% сімей, члени яких мають інвалідність.

Варто зазначити, що протягом звітного періоду послуги були **призначені, але не надані** жодній особі / сім'ї з категорій сім'ї, які отримують державну соціальну допомогу

малозабезпеченим сім'ям, та особи з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин.

Учасник та учасниці фокусованого групового інтерв'ю під час заповнення анкет відповіли, що у разі потреби вони **звертаються по допомогу** до родичів (7 згадувань), представників благодійних фондів та організацій (2 згадування), волонтерів (2 згадування), представників органів місцевої влади (1 згадування), друзів і колег (1 згадування). Один інформант повідомив, що ні до кого не звертається по допомогу. Крім того, переважна більшість під час обговорення зазначили, що звертаються по допомогу не часто. Імовірно, така ситуація може бути пов'язана, зокрема, з невисокою обізнаністю щодо того, яким чином можна це зробити і на що розраховувати.

Серед **інституцій**, до яких вони звертаються по допомогу, інформантом та інформантками були названі **відділ соціального захисту, соціальна служба у справах дітей, органи соціального захисту населення, ЦНАП, Пенсійний фонд**.

Оцінюючи **досвід отримання соціальної допомоги та послуг**, учасник і учасниці фокус-групи зазначили такі моменти:

- складність оформлення допомоги малозабезпеченим сім'ям та інших виплат через обмеження рівня доходу, який дає право на неї претендувати;
- труднощі та затягування процесу оформленні документів на опіку;
- недостатній розмір допомог, який не відповідає потребам сім'ї;
- необхідність кожного разу подавати той самий пакет документів для переоформлення допомоги кожних пів року;
- неаргументовані відмови у прийнятті документів у претендентів на допомогу;
- труднощі у спілкуванні зі співробітниками пенсійного фонду, ЦНАПУ та відділу соціального захисту у місті Коломия, відмови в консультаціях та надання інформації;
- невідповідність інформації про допомоги та пільги, яка поширюється у засобах масової інформації, реальній ситуації щодо можливості їх оформлення та отримання;
- нестача юридичної допомоги.

Окремо учасниці та учасник фокус-групи зауважили, що **високо оцінюють** роботу **служби у справах дітей міста Городенка**, яка завжди оперативно реагує на звернення, надає вчасну та якісну допомогу.

У відповідь на питання, **чи знають вони фахівців соціальної роботи / соціальних працівників**, які надають послуги і обслуговують жителів громади, **5** учасників зазначили, що знають і контактують під час отримання послуг, **3** сказали, що знають, але послуг не отримують, **1** – що не знає і не цікавився, а **3-м** особам було важко відповісти на це питання.

Оцінки учасниць та учасника фокус-групи щодо **задоволеності якістю отриманих послуг** за результатами анкетування виявились такими: **5** осіб продемонстрували позитивне ставлення, **2** особи висловили незадоволення, а **5-м** учасникам виявилось важко відповісти на це питання. Під час обговорення інформанти говорили про загалом прийнятний рівень обслуговування фахівцями органів соціального захисту та соціальними

працівниками, наголошуючи, водночас, на складнощах із з'ясуванням того, як оформлювати і продовжувати допомогу для ВПО.

Одна з учасниць дослідження з числа ВПО зазначила, що до шелтеру, де вона проживає, часто приїздять **представники гуманітарних та благодійних організацій**, зокрема «Люди в біді», «СОС Дитячі містечка», «Право на захист», «Карітас Коломия» та інші.

Примітно, що в процесі **колективного** обговорення інформанту та інформанткам було **складно чітко назвати перелік послуг**, які вони можуть отримувати від соціальних служб, та визначитись з тим, якими послугами вони користувались протягом останнього року. Під час анкетування, коли респонденти мали перед очима перелік послуг, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року**:

- інформування (7 осіб);	- натуральна допомога, зокрема їжа, одяг,
- консультування (2 особи);	ліки, засоби гігієни (1 особа);
- соціальна профілактика (2 особи);	- соціальна адаптація (1 особа);
- посередництво (1 особа);	- надання притулку (1 особа).

Зафіксована ситуація щодо **розбіжностей у відповідях** на питання про соціальні послуги в процесі колективного обговорення та при індивідуальному заповненні анкет може свідчити про те, що в учасників дослідження **не вистачає чіткого уявлення про перелік та зміст послуг**, яке вони могли б впевнено артикулювати в аудиторії під час колективного обговорення.

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з **додатком 3.2.** до Порядку засвідчив, що в усіх вразливих групах населення кількість осіб / сімей, які отримували послугу за минулий рік, дорівнює числу осіб / сімей, що належать до потенційних отримувачів соціальних послуг у громаді. У 2023 році у громаді були **надані такі соціальні послуги**:

- консультування;	- догляд вдома;
- інформування;	- догляд стаціонарний;
- посередництво;	- соціальна профілактика;
- представництво інтересів;	- соціальний супровід.
- соціальна адаптація;	

Порівнюючи **актуальний стан** справ із **ситуацією до повномасштабного вторгнення**, постійні жителі громади зазначили, що загальних обсяг послуг не змінився, але деякі виплати, зокрема для дітей, що перебувають під опікою, взагалі не підвищувались та наразі не можуть покрити нагальні потреби.

2.5. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи **запити на послуги**, учасниці та учасники фокус-групи переважно говорили про недостатність фінансової допомоги, психологічної, інформаційної та медично-консультаційної підтримки. Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, були названі такі:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (5 осіб);
- консультування (2 особи);
- посередництво (2 особи);
- представництво інтересів (2 особи);
- соціально-трудова адаптація (2 особи);
- транспортні послуги (1 особа).

Водночас, **6 осіб** не змогли визначитись з відповіддю на це питання. В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у наданні житла, меблів, побутових приладів та гаджетів для навчання дітей, консультуванні щодо можливостей отримання допомоги, допомозі з лікуванням. Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (4 особи);	- соціальна інтеграція та реінтеграція і соціальні адаптація (по 2 особи);
- консультування (3 особи);	- інформування (1 особа);
- посередництво (2 особи);	- соціальна профілактика (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасників фокус-групи за результатами анкетування:

- фінансова допомога (7 згадувань);
- консультації психолога (4 згадування);
- юридична консультація (3 згадування);
- натуральна допомога — продукти, ліки, одяг, канцтовари (3 згадування);
- інформування щодо законодавства про соціальні допомоги та пільги (2 згадування);
- допомога фахівця-логопеда (2 згадування);
- сприяння в дотриманні водіями громадського транспорту законодавчої норми про безоплатний проїзд дітей із багатодітних родин (2 згадування);
- надання ліків за рецептом на безоплатній основі (1 згадування).

Щодо питання про **необхідність забезпечення у громаді потрібних товарів та послуг** найбільше запитів учасників фокус-групи з числа **ВПО** було щодо такого:

- інформаційна підтримка (3 згадування);	
	по 2 згадування:
- продукти харчування;	- юридична допомога;
- побутові товари;	- тимчасове проживання;
- одяг;	- довготривале проживання;
- ліки;	- постійне проживання.
- медична допомога;	

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з додатку 2 до Порядку надавачем соціальних послуг Городенківської громади є Комунальний заклад «Центр соціального обслуговування» Городенківської міської ради

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік в організації не перевищує планової. Будівля відповідає вимогам інклюзивності.

Комунальний заклад «Центр соціального обслуговування» Городенківської міської ради надає послуги таким категоріям осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- особи похилого віку;
- ВПО.

Аналіз засвідчив, що три категорії бенефіціарів не входять до переліку груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Городенківській громаді, а саме:

- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- малозабезпечені сім'ї;
- дитячі будинки сімейного типу.

Перелік послуг, які надає установа – надавач соціальних послуг у Городенківській громаді представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами в Городенківській громаді

Перелік послуг	Комунальний заклад «Центр соціального обслуговування» Городенківської міської ради
001.0 інформування	так
002.0 консультування	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні
003.0 посередництво	так
004.0 представництво інтересів	так
005.0 надання притулку	ні
005.1 нічний притулок	ні
006.0 короткотермінове проживання	ні
007.0 соціальна профілактика	так
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні

009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні
010.0 соціальний супровід	так
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	ні
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	ні
013.0 соціальна адаптація	так
013.1 соціально-трудова адаптація	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні
015.1 догляд вдома	так
015.2 догляд стаціонарний	так
015.3 денний догляд	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні
015.4 паліативний догляд	ні
016.0 персональний асистент	ні
017.1 соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні
019.0 натуральна допомога	ні
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	ні
022.0 переклад жестовою мовою	ні
023.0 транспортні послуги	ні

Як бачимо, у Городенківській громаді є певна кількість базових та інших послуг, які не надаються надавачем соціальних послуг.

Базові послуги, які не надаються у громаді:

- надання притулку;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- екстрене (кризове) втручання;
- соціальна інтеграція та реінтеграція;
- денний догляд;
- натуральна допомога;

- супровід під час інклюзивного навчання;
- переклад жестовою мовою.
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних;

Інші послуги, які не надаються у громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- короткотермінове проживання;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід сімей, осіб СЖО;
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- соціально-трудова адаптація;
- паліативний догляд;
- персональний асистент;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- соціально-психологічна реабілітація;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- транспортні послуги;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавача соціальних послуг у Городенківській громаді свідчить, що у його штатному розкладі не представлені певні вузькі спеціалісти, а саме:

- соціальний педагог;
- соціальний вихователь по роботі з дітьми з інвалідністю;
- лікар загальної практики — сімейний лікар;
- асистент соціального вихователя по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- ерготерапевт;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);
- вчитель-реабілітолог;
- лікар-фізіотерапевт;
- дитячий лікар-невролог;
- дитячий лікар-психіатр;
- сестра медична (брат медичний).

Посада **практичного психолога** є в установі-надавачі соціальних послуг та представлена 1 штатною одиницею, яка наразі не заповнена. Зважаючи на **високу потребу** вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку ситуацію **важко назвати прийнятною**.

Крім того, у громаді зареєстровано **12 дітей**, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, та **22 дитини**, які

перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

За словами учасників та учасниць фокус-групового дослідження, основними джерелами інформації щодо соціальної допомоги та послуг для них є **тематичні телеграм-канали та вайбер-групи**. Особливо це стосується інформантів з числа ВПО. Крім того, деякі бенефіціари зазначили, що у них на постійній відбувається **комунікація із фахівцями служб соціального захисту**, які інформують їх у разі потреби.

Серед **критичних зауважень** інформанти наголосили на невідповідності інформації щодо порядку переоформлення соціальних виплат для ВПО, яка поширюється у відкритих джерелах, тій, яку озвучують співробітники ЦНАПУ та органів соціального захисту.

Учасник та учасниці дослідження зазначили, що вони **зацікавлені в отриманні інформації** щодо своїх прав та законних можливостей отримання соціальної допомоги та послуг.

Під час анкетування респонденти вказали, що хотіли б отримувати такі **інформаційні послуги в громаді**:

- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в каналах громади в Телеграмі /Вайбері (6 згадувань);
- оновлення інформації про соціальну допомогу та послуги на офіційному сайті громади не рідше одного разу на тиждень (4 згадувань);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в соціальній мережі Instagram (2 згадувань);
- створення каналів або груп у месенджерах з оперативним інформуванням щодо соціальної допомоги та послуг (2 згадувань).

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Городенківська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими **показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;

- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавач соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету.

Моніторинг надання та оцінки якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти, у 2023 році **в громаді не проводився**, тож оцінити повноту охоплення соціальних послуг, що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, моніторингом надання та оцінкою якості соціальних послуг наразі не є можливим.

Реалізується участь **суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Надавач соціальних послуг комунального сектору **залучає власні надходження від надання послуг на платній основі** (табл. 3).

Таблиця 3

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив за надані соціальні послуги на платній основі в Городенківській громаді у 2021-2023 роках

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	149,5	57,9	446,6
Частка у загальному обсязі видатків, %	4	2	15

За результатами вжитих заходів у 2023 році була залучена також **фінансова та натуральна допомога від благодійників** (табл. 4). Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору **залучив від благодійників для надання та розвитку соціальних послуг** склав 305,6 тис. грн або 10% від загального обсягу видатків. Це менше, ніж у 2022 року, коли ці показники склали відповідно 792 200 грн та 18%.

Таблиця 4

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив від благодійників для надання та розвитку соціальних послуг у Городенківській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	325,4	792,2	305,6
Частка у загальному обсязі видатків, %	9	18	10

Базові соціальні послуги впродовж 2023 року та двох попередніх у громаді **забезпечувались надавачем соціальних послуг комунальної форми власності.**

Городенківська громада **не має угод (договорів) про співробітництво** у сфері організації надання соціальних послуг з надавачами **недержавного сектору**.

Громадою укладено **меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги** тощо. Частину меморандумів, договорів (більшість положень) виконано повністю. Також Городенківською громадою у 2023 році були **укладені договори про співробітництво територіальних громад** у сфері надання соціальних послуг, усі положення виконано. Натомість **угоди (договори) про співробітництво з районною та / або обласною радами** у звітному періоді **не укладались**.

У січні 2024 року в громаді **затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, до аналітичної частини якої **включено більшу частину основних положень** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах. **Стратегія містить** оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг; систему показників для моніторингу; передбачено **фінансові ресурси** для реалізації завдань.

Також **наявні затверджені середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку** територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо). До опису проблеми, на розв'язання якої спрямовані зазначені документи, **включено більшу частину основних положень** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах, **охоплено всі етапи надання соціальних послуг та передбачено фінансові ресурси** для виконання заходів.

Звіти про виконання середньострокових прогностних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітнього року наразі **не затверджені**, проте більшу частину завдань щодо розвитку та організації надання соціальних послуг **виконано**.

У громаді є **затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади**, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. У 2023 році **виконано більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги та враховано** потреби у ресурсах, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, а у **бюджетних пропозиціях** до прогнозу місцевого бюджету **здебільшого враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогностних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади. У прогнозі

місцевого бюджету також **здебільшого врахований обсяг видатків на соціальні послуги**, передбачені у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету.

Також затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів**, що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. Таким чином, **бюджетне планування здебільшого узгоджене з прогнозними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг**.

Члени робочої групи у 2023 році не брали участі у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на рік. У звітному році не було опубліковано інформацію з питань місцевого бюджету, зокрема, і щодо видатків на соціальні послуги, в доступній для громадськості формі бюджету для громадян. Також у 2023 році в громаді **не були проведені консультації з громадськістю** з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку, **не було застосовано механізм громадського бюджету та не проведено конкурс громадських проектів**.

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Городенківській громаді за 2022-2023 роки характеризується показниками, наведеними у таблиці 5, де також представлені плани на 2024 рік.

Таблиця 5

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Городенківській міській територіальній громаді

Показник	Роки		
	2022	2023	2024
Обсяг власних доходів загального фонду місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів), тис. грн	156775,4	181947,6	187265,9
Обсяг власних доходів місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, яка проживає в територіальній громаді, грн	3519	4110	4230
Рівень виконання планових показників за власними доходами у звітному році та двох попередніх роках, %	98	97	0
Частка доходів загального фонду місцевого бюджету (крім субвенцій та додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я), що спрямована на соціальні послуги, %	1,6	1,7	1,8

Обсяги базової дотації та реверсної дотації у 2021-2023 роках у заповненому громадою додатку 4 до Порядку зазначені 0 грн.

У 2023 році громада подала на участь у **конкурсі для місцевого самоврядування одну заявку (проект), спрямований на розвиток соціальних послуг**. Проект став переможцем конкурсу та був реалізований із залученням обсягу коштів у розмірі **1500,0 тис. грн**.

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році **не брав участі у виконанні комплексних програм, регіональних програмах розвитку, проєктах, заходах** обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг, натомість за результатами вжитих місцевою радою (місцевим органом соціального захисту населення) заходів територіальна громада у звітному році **брала участь у виконанні державних цільових програмах, проєктів, заходів, спрямованих на розвиток соціальних послуг, які реалізує Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба та інші центральні органи виконавчої влади**, у результаті чого з Державного бюджету України до місцевого бюджету в 2023 році надійшли кошти у розмірі **1000,0 тис. грн**, які були залучені на необхідні роботи з будівлею **Денного центру соціально-психологічної допомоги особам, що постраждали від насильства в сім'ї**.

15 працівників комунальних установ/закладів, що надають соціальні послуги у громаді, **взяли участь у навчальних заходах**.

Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг, були затверджені вчасно. Мета бюджетних програм відповідає пріоритетам економічного і соціального розвитку, а завдання відповідають меті.

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги за 2022 – 2023 роки представлені у таблиці 6.

Таблиця 6

**Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги
в Городенківській міській територіальній громаді за 2022-2023 роки**

Показники	Роки	
	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:		
забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	3346,2	3493,5
забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	-	-
утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	-	-
забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	-	-
інші бюджетні програми	-	-
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, грн	75	79
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	1,7	1,8
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	100	100

Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді, **затверджені своєчасно** згідно фінансування соціальних послуг. **Мета і завдання** бюджетних програм **відповідають пріоритетам економічного і соціального розвитку**, забезпечено виконання запланованої мети та завдань, а також **наданих законом повноважень**. **Гендерний аналіз бюджетних програм**, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у 2023 році у громаді не проводився.

Усе вищезазначене дає привід стверджувати, що **наявні ресурси та надавач соціальних послуг, що функціонує у Городенківській міській територіальній громаді, створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги.**

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження у Городенківській міській територіальній громаді

Під час колективного обговорення на **фокус-групі** учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- створення мобільних бригад соціально-психологічної допомоги (7 згадувань);
- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог і послуг (6 згадувань);
- створення батьківських груп самопідтримки (6 згадувань);
- облаштування в більших селах робочих місць, де регулярно працюватимуть фахівці, які надають соціальні послуги (3 згадування);
- додаткові консультації, інформування спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (2 згадування);
- залучення до надання соціальних послуг організацій батьків дітей, які їх потребують (1 згадування);
- часткова оплата харчування дітей у школі для пільгових категорій сімей (1 згадування);
- організація відпочинку для батьків і вихователів сімейних форм виховання (1 згадування);
- надання пільгових путівок для дітей із багатодітних родин (1 згадування).

Особливо часто інформанти та інформантки наголошували на **підвищенні розмірів грошової допомоги** сім'ям з дітьми та забезпеченні **психологічної допомоги та підтримки** вразливих груп населення. Також було висловлене наполегливе прохання не відмінити **виплати для ВПО**.

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Городенка висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні» для проведення дослідження з визначення потреб населення Городенківської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до **Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах**, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. **Класифікатор соціальних послуг**, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Городенківської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг зібрана під час **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів Городенківської міської територіальної громади, проведених у лютому 2024 року в межах проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні».

ДОДАТКИ:

1. Презентація Городенківської ТГ_Городенка 14 березня.pptx
2. Городенківська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Городенківська громада_Додаток 2.1 до Порядку.docx
4. Городенківська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
5. Городенківська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
6. Городенківська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
7. Городенківська громада_Додаток 4 до Порядку.docx